

СТАНОВИЩЕ
от д-р Кремена Божидарова Раянова
доцент в Русенски университет „Ангел Кънчев“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.6. Право
докторска програма Международно право и международни отношения

Автор: Таня Николаева Костадинова

Тема: **Международноправни аспекти на трафика на деца**
Научен ръководител: Доц. д-р Гергана Гозанска

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-2053 от 15.11.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на **научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд** на тема „Международноправни аспекти на трафика на деца“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма Международно право и международни отношения. Автор на дисертационния труд е Таня Николаева Костадинова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Публичноправни науки“ с научен ръководител доц. д-р Гергана Гозанска.

Представеният от Таня Николаева Костадинова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд на Таня Николаева Костадинова разглежда задълбочено и аналитично една изключително значима и актуална тема — международноправните аспекти на трафика на деца. В рамките на изследването се обхващат историческият контекст, правната рамка, институционалните механизми и съдебната практика, свързани с този глобален проблем. Темата е особено важна в съвременния контекст на глобализация, миграция и засилено използване на дигитални технологии, които увеличават уязвимостта на децата към трафик.

3. Познаване на проблема

Докторантът, демонстрира значително познаване на състоянието на проблема и оценка на литературния материал в дисертационния си труд. Това е видно от задълбочения анализ на историческите, правните и международните аспекти на трафика на деца, както и от обширния преглед на литературата и източниците, използвани в разработката.

Въведението очертава актуалността на темата и определя целите, задачите и методологията, с които докторантът подхожда към проблема. Изследването включва критичен анализ на теоретични позиции и съдебна практика, което показва творчески подход към литературния материал и идентифицирането на пропуски в правната регламентация.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване в дисертационния труд е съобразена с поставената цел и задачите, което позволява постигането на адекватни и аргументирани отговори.

Докторантът използва разнообразни изследователски методи:

Нормативен метод – за изясняване на смисъла на правните норми, приложими към трафика на деца.

Формално-логически, дедуктивен и индуктивен методи – за систематизиране и обобщение на информацията.

Сравнителноправен и правно-исторически анализ – за проследяване на еволюцията и тенденциите в международноправната регламентация.

Тази комбинация от методи позволява задълбочено и детайлно изследване на сложния и многопластов проблем за трафика на деца. Анализът на теоретични аспекти, съдебна практика и международноправни актове

допринася за изчерпателност и точност в заключенията, което е в съответствие с целта на труда – да се предложат ефективни мерки за защита на децата на международно ниво.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд на Таня Костадинова, е задълбочено изследване, което комбинира правна, историческа и институционална перспектива за разглеждане на проблема. Докторантът анализира сложността на явлениято трафик на деца, като акцентира върху правните дефиниции, международните инструменти за закрила и институционалните механизми на универсално, регионално и национално ниво.

Глава първа е посветена на историческата и правната регламентация на трафика на деца в международното право. Работата показва задълбоченост в анализа на правната еволюция и същевременно се отличава с умелото интерпретиране на исторически факти и правни норми. Докторантът демонстрира широк обхват на източници и критично мислене при разграничаване на дефинициите за трафик, търговия и робство.

Глава втора се фокусира върху връзката между трафика на деца и Конвенцията на ООН за правата на детето. В тази част се изследват конкретни разпоредби и техните тълкувания, както и отношенията им с други международни актове. Оценка на интерпретациите в тази глава е основана на международноправни актове с висока степен на авторитетност, включително актове на ООН и вторичен анализ на съдебна практика.

Глава трета разглежда институционалната система за закрила на децата от трафик, обхващайки универсални, регионални и национални механизми. Особен принос в тази част е систематизацията на инструментите за защита и подробната им оценка. Трудът се опира на официални доклади, анализ на институционалната ефективност и детайлна критика на съществуващите практики.

Докторантът изгражда труда върху солиден и разнообразен емпиричен и теоретичен материал. Използваните източници включват: Международни и регионални правни актове – Конвенции на ООН, Протоколът от Палермо, Европейската конвенция за правата на човека и др., съдебна практика – Постановления на Европейския съд по правата на човека, Интерамериканския съд по правата на човека и национални съдилища, доклади и препоръки на международни организации – като УНИЦЕФ, Международната организация по труда, ГРЕТА.

Дисертационният труд на Таня Костадинова се отличава със систематичност – логична структура, позволяваща ясно проследяване на целите и аргументите.

Задълбочеността и аналитичността в изследването надхвърлят описателното представяне, като предлага критичен анализ и конкретни препоръки. Включени са нови перспективи за разграничаване между трафик и търговия с деца и са разгледани съвременните форми на трафик, като сурогатно майчинство и кибертрафик.

Направена е класификация на международните правни актове, като докторантът предлага систематизация, която улеснява разбирането на правната рамка и идентифицира ключови проблеми в нейното приложение. Анализирани са различията в дефинициите за детство в международните договори, което води до предложения за уеднаквяване на тези критерии.

Изследването подчертава значението на правилния превод и семантика в правните документи, като предлага конкретни корекции в българското законодателство (напр. чл. 35 от Конвенцията на ООН за правата на детето).

Дисертационният труд на Таня Костадинова има значителен принос както в правната теория, така и в практиката. Той предлага иновативни подходи, които могат да подобрят разбирането и борбата с трафика на деца, като същевременно предоставя конкретни препоръки за внедряване в националните и международни политики.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът Таня Костадинова демонстрира значително и активно участие в провеждането на дисертационното изследване, като приносите и резултатите от труда отразяват висока степен на самостоятелност и оригиналност.

Докторантът идентифицира и дефинира сложни и недостатъчно изследвани аспекти на трафика на деца, като разграничаването между трафик и търговия и включването на нови форми на експлоатация. Тези въпроси показват оригинален научен подход и лично участие в развиването на проблема.

7. Автореферат

Авторефератът на Таня Костадинова е изготвен в съответствие с изискванията на съответните правилници и изцяло отразява основните резултати и приноси, постигнати в дисертационния труд.

Авторефератът е ясно структуриран, като съдържа въведение, обобщение на съдържанието на дисертационния труд, научно-приложни приноси и списък на публикациите, свързани с темата. Използвана е логическа и последователна организация, която улеснява разбирането на основните аспекти на изследването.

В автореферата подробно и стегнато са представени целите, задачите, методологията и приносите на дисертационния труд. Включен е обективен преглед на историческите, правните и институционалните аспекти на проблема за трафика на деца, като акцентът е поставен върху новаторските изводи и предложените решения.

Документът успява да обхване сложната тематика на труда в рамките на необходимия обем, без излишни детайли или повторения. Това прави автореферата подходящ за читатели, които търсят бърз, но информативен преглед на разработката.

В автореферата ясно са подчертани актуалността на темата и научната стойност на приносите, които запълват празноти в правната доктрина и предлагат практически насоки за подобрене на законодателството и институционалната практика.

Авторефератът отразява основните изводи, анализи и приноси на дисертацията. Липсват несъответствия между двете разработки, което подчертава прецизността на докторанта.

Текстът е написан на достъпен академичен език и позволява на читателите да разберат значимостта на проблема, основните методи на изследване и получените резултати.

Авторефератът отговаря на формалните критерии за обем, структура и съдържание, определени от правилниците за защита на дисертационни трудове.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Приносите и резултатите от дисертационния труд на Таня Костадинова предоставят солидна основа за по-нататъшно развитие на теорията и практиката в областта на трафика на деца. Техният потенциал може да бъде разгърнат чрез различни форми на прилагане и разширяване, както следва:

Провеждане на интердисциплинарни изследвания, включващи правна, социална и икономическа перспектива върху проблема.

Подготвяне на статии за специализирани научни списания, които да популяризират резултатите от дисертацията и да стимулират дискусия в научната общност.

Използване на предложенията за подобрене на превода и терминологията в законодателството (напр. чл. 35 от Конвенцията за правата на детето) за уеднаквяване на дефинициите и подобряване на ефективността на правоприлагането.

Включване на изводите относно възрастовите граници за детство в законодателни инициативи, които да съответстват на международните стандарти.

Въвеждане на предложения модел за идентификация на жертви в работата на социалните служби, правоохранителните органи и неправителствени организации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСПБ), Правилника за прилагане на ЗРАСПБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Таня Николаева Костадинова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Международно право и международни отношения като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Таня Николаева Костадинова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.6 Право, докторска програма Международно право и международни отношения.

30.01.2025 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Кремена Божидарова Раянова